

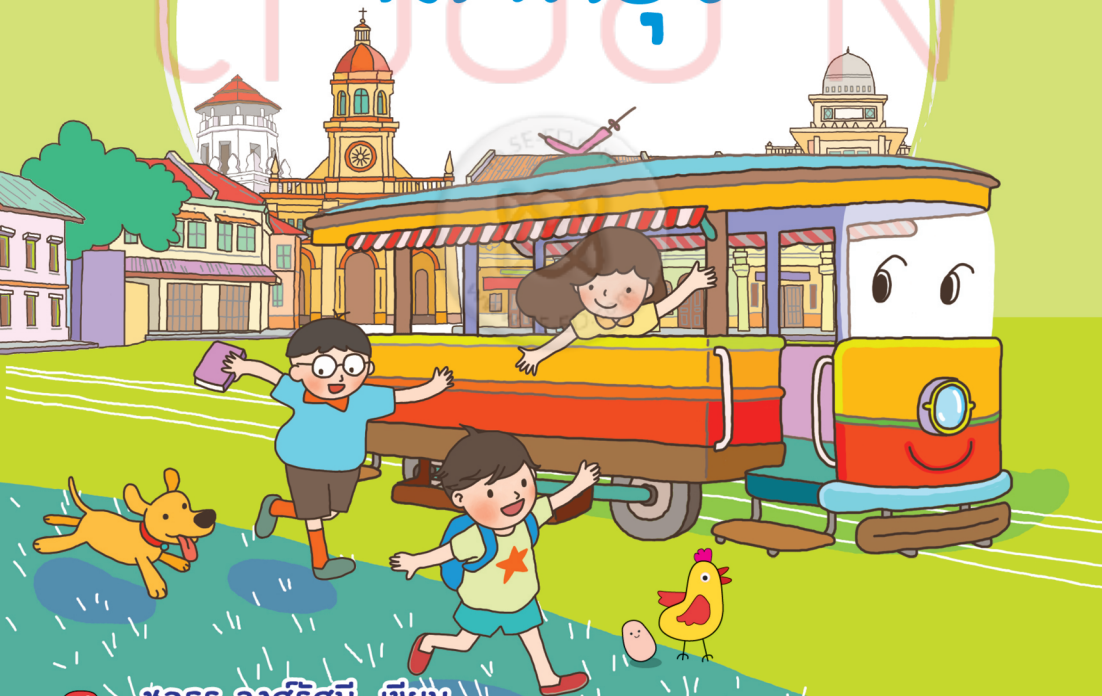
ฉันรักประวัติศาสตร์

ย่านเก่า แต่ไม่แก่ บอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์กรุงเทพฯ

กรุงเทพฯ น่ารู้

ตอน

ย่านเก่า เล่ากรุง

ชลธ วาศรีศิมิ เขียน
ปริญทร์ เครือทอง บรรณาธิการวิชาการ

กรุงเทพฯ น่ารู้

ตอน

ย่านเก่า
เล่ากรุง

ชลธร วงศ์ริศมี เขียน
ปราโมทย์ เครือทอง บรรณาธิการวิชาการ

กรุงเทพมหานคร M Young, สำนักพิมพ์มติชน 2556

BY
สำนักพิมพ์มติชน
www.matichonbook.com

กรุงเทพฯ นัรู้ ตอน ย่านเก่า เล่ากรุง • ชลธ วรศรีศรีมี

พิมพ์ครั้งแรก : สำนักพิมพ์มติชน, กรกฎาคม 2556

ราคา 145 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

ชลธ วรศรีศรีมี. กรุงเทพฯ นัรู้ ตอน ย่านเก่า เล่ากรุง. กรุงเทพฯ : มติชน, 2556. 144 หน้า.

1. กรุงเทพฯ--ภูมิประเทศและการท่องเที่ยว I. ชื่อเรื่อง

915.9311

ISBN 978 - 974 - 02 - 1143 - 3

ที่ปรึกษาสำนักพิมพ์ : อารักษ์ คคณาท, สุพจน์ แจ้แจ้ว, สุชาติ ศรีสุวรรณ, จุฬาลักษณ์ ภูเกิด,
ปิยชนันท์ สุทวิทรัพย์, ไพรัตน์ พงศ์พานิชย์, ศิริพงษ์ วิทวิทยโรจน์, นงนุช สิงหเดชะ
ผู้จัดการสำนักพิมพ์ : กิตติวรรณ เทิงวิเศษ • รองผู้จัดการสำนักพิมพ์ : จุจิรัตน์ ทิมวัฒน์
บรรณาธิการบริหาร : สุลักษณ์ บูณปาน • บรรณาธิการสำนักพิมพ์ : พัลลภ สามสี
หัวหน้ากองบรรณาธิการ : อพิสิทธิ์ อีระจาวรรณ • ผู้ช่วยบรรณาธิการ : มณฑล ประภากรเกียรติ
พิสูจน์อักษร : ศรีวิไล ปานสีทา • ภาพปก-ภาพประกอบ : ภัทรพงษ์ พรรณ
คอมพิวเตอร์กราฟิก-ออกแบบปก-ศิลปะกรรม : ประภาพร ประเสริฐโสภา
ประชาสัมพันธ์ : ชัชญา สุกุณา

บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) : 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาณิเวศน์ 1 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 1235 โทรสาร 0-2589-5818

แม่พิมพ์สี-ขาวดำ : กองพิมพ์สี บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาณิเวศน์ 1
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 2400-2402

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มติชนปากเกร็ด 27/1 หมู่ 5 ถนนสุขาประชาสรรค์ 2 ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
นนทบุรี 11120 โทรศัพท์ 0-2584-2133, 0-2582-0596 โทรสาร 0-2582-0597

จัดจำหน่ายโดย : บริษัทงานดี จำกัด (ในเครือมติชน) 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชาณิเวศน์ 1
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 3350-3353 โทรสาร 0-2591-9012

Matichon Publishing House a division of Matichon Public Co.,Ltd.

12 Tethsabannaruem Rd, Prachanivate 1, Chatuchak, Bangkok 10900 Thailand

หนังสือเล่มนี้พิมพ์ด้วยกระดาษรีไซเคิลที่ผลิตจากโรงงาน
เพื่อปกป้องธรรมชาติ ลดภาวะโลกร้อน และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้คน

ก่อนที่ย่านเก่า จะเล่างกรุง

“ทุกพื้นที่มีชีวิต” ประโยคนี้สามารถใช้ได้เสมอ ยามเมื่อเราจะกล่าวถึงประวัติศาสตร์ที่ใดที่หนึ่ง โดยเฉพาะพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร ที่มีประวัติความเป็นมา เรื่องเล่าสืบทอดต่อกันมาไม่เสื่อมคลาย

“ย่านเก่า เล่ากรุง” เป็นหนังสือที่จะปลุกประวัติศาสตร์กรุงเทพฯ ให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ สัมผัสความเป็นมาในอดีตของพื้นที่ที่เราเคยผ่าน เคยเที่ยว และเคยอยู่ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร เหตุใดถึงเป็นเช่นนั้น

ดังนั้น “ย่านเก่า เล่ากรุง” จึงไม่ใช่นำเสนอแค่สถานที่เพียงอย่างเดียว แต่สถานที่เหล่านี้สามารถเป็นคุณครูพิเศษเล่าเรื่องประวัติศาสตร์กรุงเทพฯ ได้ดีอีกด้วย เรียกได้ว่าอ่านหนังสือเล่มนี้ จะได้รู้จักทั้งสถานที่ต่างๆ และประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์อย่างดีเยี่ยม

ใครเป็นผู้สร้างกรุงเทพฯ? ตลาดในอดีตมีลักษณะเป็นอย่างไร? แหล่งสถานบันเทิงในอดีตอยู่ที่ใดบ้าง? มุมมืด แหล่งอบายมุขเหมือนในปัจจุบันไหมนะ? ย่านไหนบ้างที่ย้ายออกจากตัวเมืองในอดีต?

กรุงเทพฯ นำรู้ ตอน “ย่านเก่า เล่ากรุง” มีคำตอบให้แล้ว

ย่านเก่า เล่ากรุง

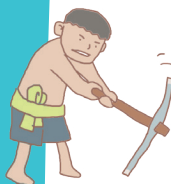
แรกสร้างปึกฐานที่ฝั่งธนบุรี 10

ฝั่งซ้ายของแม่น้ำ ฝั่งขวาของแม่น้ำ	11
เริ่มต้นจากเมืองเล็กๆ	14
“สวนผลไม้” กับประวัติศาสตร์แรกสร้างกรุงเทพฯ	16
ได้เวลา...ขยับขยายกรุงธนบุรี	21

แรกสร้างกรุงเทพฯ 24

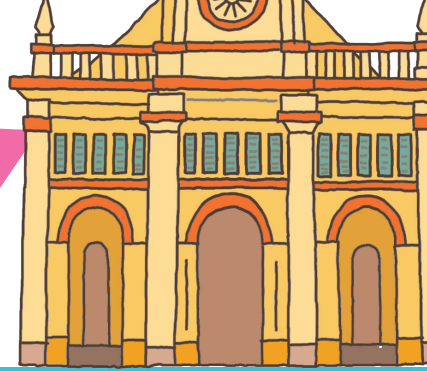
พระนครเริ่มที่ไหน?	25
พระบรมมหาราชวัง	26
ค.คนสร้างเมือง	30

ย่านเก่าชาวต่างชาติที่กรุงเทพฯ 32

กุฎีจีน	34
ชาวโปรตุเกส	35
มัลลียัดตันสน	36
ชาวมอญ ณ สะพานมอญ	38
บ้านทวาย	40
จากไทใหญ่ สู่กรุงเทพฯ	44

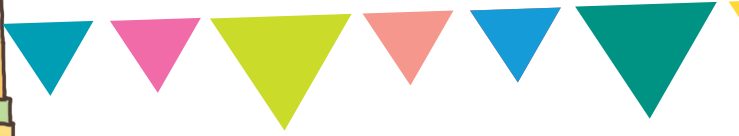
ผู้มากับนางพญาตานี	46
บ้านญวน	48
ข่อยมิตรคาม ต่างชาติแต่ศาสนาเดียวกัน	50
ญวนสะพานขาว	51
“บ้านคร้ว” ชุมชนทอผ้าไหมข้างคลองสีดา	52
“ลาว” บ้านพี่-เมืองน้อง จริงหรือ?	55
พาหุรัต ลิตเตลอินเตีย	60
เขาวราช ย่านเขียนการค้า	62

ตลาดเก่าเล่าเรื่อง 66

ตลาดเสาชิงช้า	68
เมื่อพลูเคลิ้นเมือง	69
ของไทยคลองบางหลวง	71
ท่าเตียน ตลาดสาวชาววัง	73
ปากคลองตลาด	75
ตลาดมหรานาค	78
ตลาดยอด แสงหิ่งห้อย วัง วัง วัง	80
ลำเพ็ง เริ่มจากเรือสำเภา	83
ตลาดนางเลิ้ง	86
ตลาดบ้านหม้อ ตลาดจันทน์บก	87

บทสวดแห่งพระนคร 88

งานวัดภูเขาทอง
 มหกรรมหน้าบ่อน
 ละครชาตรี
 ความรื่นรมย์ร่วมกัน ที่เวียงนาครเขษม

90
 92
 93
 94

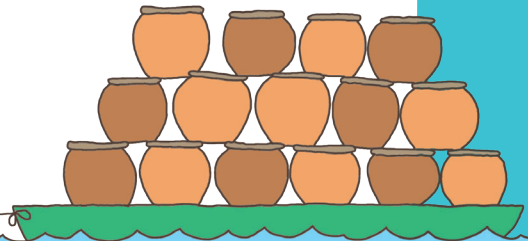
มุขมิดในกรุงเทพฯ 98

แร้ง กา และสุนัข
 จากตรอกโคมเจียว สู่ “วัดคณิกาผล”
 ตรอกอูจม
 ข้าวเสียวไป
 หอย กข. มอมเมาคนกรุง

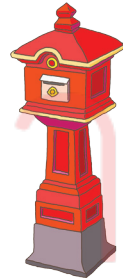
100
 102
 104
 105
 106

การปฏิรูปครั้งใหญ่ 108

ถนนเจริญกรุง	112
ถนนบำรุงเมือง เฟื่องนคร	114
ไฟฟ้าพลังงานแอลบ	116
หนังสือไทยชุบเส้นหมึกที่ตรอกกัปตันบุช	119
ตรงนั้นไง ไปรษณีย์กลาง	122
ธนาคารแห่งแรกของประเทศไทย	124
ย่านการค้า แหล่งช้อปปิ้งในอดีต	126

การขยายย่านออกจากศูนย์กลางพระนคร 130

ก่อนเป็นสยามพารากอน	132
ย่านสีลม	134
บ้านสาทร บ้านในฝันของเศรษฐี	136
คลองรังสิต	138

ประตูทางออก ย่านเก่า เล่ากรุง	140
หนังสืออ่านเพิ่มได้ความรู้	142

ลุง

เด็กเนิร์ด หนอนหนังสือตัวยง รู้ไปหมด จนได้รับฉายาว่า “ลุง” ส่วนชื่อเล่นจริงๆ คือ... ลองถามลุงเอาเองนะ

นางลุง
ดิวซ์ผม

อีวงฟู๊ด

ถั่วยฟู

เด็กสาวน่ารัก จนไม่นำเป็นเพื่อนกับสองคนนี้ได้ และเป็นคนริเริ่มการแกะรอยยานเก่าในครั้งนี้

ขนมตัดดับ

ขนมตัดัม

รักความเท่าเทียมกัน แต่ทำตัวเป็นคุณชายเสมอ ที่สำคัญ เป็นคนแรกๆ ที่เรียกลุงว่า “ลุง” จนไม่มีใครจำชื่อเล่นลุงได้

ย่านเก่า เล่าเรื่อง
เรื่องราวจะเป็นอย่างไร
ติดตามไปพร้อมกับพวกเรากันเลย

แรกสร้าง
ปกฐานที่
ฝั่งธนบุรี

ฝั่งซ้ายของแม่น้ำ ฝั่งขวาของแม่น้ำ

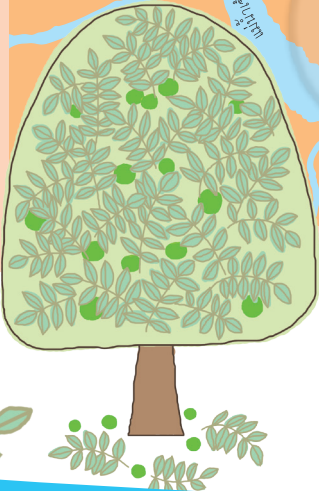
“บางกอก” เริ่มตรงไหน?

หากมองจากสายตาของคนเมื่อราว 400 ปีก่อน เราจะเห็นสองฟากฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยามีสวนผลไม้ และต้นมะกอกขึ้นแน่นขนัด ในลำน้ำเต็มไปด้วยเรือสินค้า นานาชาติที่มุ่งหน้ามายังแผ่นดินแสนอุดมสมบูรณ์ นามว่า “กรุงศรีอยุธยา” ริมน้ำมีผู้คนที่ยอดแพ ค้าขายต้อนรับการมาของพ่อค้าชาวต่างชาติ จนชาวต่างชาติรู้จักบริเวณนี้ในนามว่า “บางกอก”

แผนที่ย่านบางกอก

เกร็ดน่ารู้

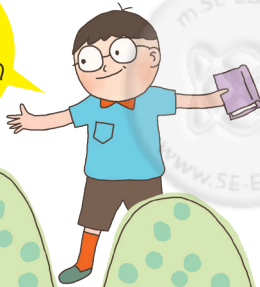
ชื่อ “บางกอก” มาจากไหน

บาง หมายถึงชุมชนริมคลองซึ่งมีทางน้ำเชื่อมไปยังแม่น้ำที่อยู่ไม่ไกลกัน หรือชุมชนที่ตั้งอยู่ **“ปากคลอง”** นั่นเอง

บางกอก หมายถึงชุมชนชื่อบางมะกอก เพราะมีต้นมะกอกขึ้นหนาแน่นทั้งสองฝั่งคลองเล็กๆ ที่ไหลผ่านลงแม่น้ำใหญ่ เรียกว่า **คลองบางมะกอก** พอนานเข้ากร่อนเหลือแค่ **บางกอก**

นับตั้งแต่สมัยอยุธยา เรือเดินทะเลของพ่อค้าต่างชาติล้วนต้องผ่านคลองลัดเล็กๆ ที่เต็มไปด้วย **ต้นมะกอก** หรือที่เรียกว่าย่านบางกอกทั้งสิ้น ชาวต่างชาติจึงรู้จักชื่อบางกอกมาตั้งแต่สมัยอยุธยา แล้วเรียก **Bangkok** สืบจนปัจจุบัน

สมัยก่อน
เราเรียกว่า
คลองบางมะกอก
น่ะ

ต้นมะกอก
เต็มไปหมดเลย

